

Historiapaketti Kalliokatu 85 ja 86

Tontti 85, talo nro 18

Vuonna 1913 työmies Isak Tuominen haki maistraatilta lupaa rakentaa tontille 18.

Luvan saatuaan rakennuksen suunnittelu alkoi. Komean jugend-rakennuksen piirustukset laati Arvi Leikari ja ne on päivätty vuoden 1913 syyskuulle.

Asuinrakennukseen alun perin suunniteltiin lohkokivinen kivijalka, lautavuoratut julkisivut ja T-ruutuiset ikkunat. Lisäksi katon lappeelle oli piirretty kattolyhdyt.

Tällaisena rakennus ei kuitenkaan valmistunut vaan vuonna 1913 muutoslupaa haettiin muun muassa kivijalan madaltamiselle. Talo rakennettiin Kalliokadun ja Alhonkadun kulmaan pitkittäin Alhonkatua myöden. Vielä tuolloin tontin ja talon numerot olivat samat, vaikka tontin numero muuttui myöhemmin 85:ksi. Kortteli,

jossa tontti sijaitsi, muutettiin vuoden 1922 kaavaan numeroksi 14 ja nimettiin Hilleriksi. Kalliokatu ei vaikuta olleen mikään työväen asuntoalue vaan kadun

varrelle asettui liikemiehiä ajureista autoilijoihin. Tuominen mukaan lukien, moni alueen asukkaista ryhtyikin varsinaisen päivätoimen lisäksi toimimaan

vuokranantajina. Hirsirunkoinen rakennus valmistui viimeistään vuoden 1915

kevättalvella ja se sisälsi viisi asuinhuoneistoa sekä ulkorakennuksen. Rakennuksen päätyasunnot olivat ajan mittapuun mukaan normaalista kookkaampia eli kahden huoneen ja keittiön asuntoja. Loput asunnot olivat vain huoneen ja keittiön kokoisia.

Ihmisten liikkuvuus oli vuosisadan molemmin puolin suurta, mikä näkyi talon

omistajavaihdoksina. Jo vuosi rakennuksen valmistumisen jälkeen eli vuonna 1916, nimimerkki Sinervo ilmoitti vuokraavansa kalustetun huoneen kyseisestä talosta.

Samana vuonna kalustettuja huoneita on ilmoittanut vuokralle muuan Blomberg ja Frans Rinne. Talonomistaja Rinne myi kuitenkin vuonna 1917 omistamansa talon lisäkki Wesalle ja tämän puolisolle lisäkki Weralle 42 000 markalla.

Vuonna 1919 talon omistajuus siirtyi Jalmar Paasikivelle, joka tilasi Arvi Leikarilta suunnitelman asuinrakennuksen poikkipäädyn rakentamiseen. Suunnitelmat eivät kuitenkaan liene toteutuneet, sillä vuoden 1932 asemapiirroksessa tontin

rakennukset vastaa vuoden 1915 tilannetta. Tonttien 85 ja 86 raja on vuonna 1932 suunniteltu bensasäiliö silloisen 85 tontin omistajan autoilija Anton Jussilan myötä.

Muutaman vuoden päästä vuonna 1935 talon omistajuus on siirtynyt Emil Saariselle, joka ryhtyi urakalla uudistamaan tontin rakennuksia. Asuntojen mukavuuksia nostettiin rakentamalla eteistiloihin vesiklosetit, jotka olivat vielä 1930-luvun kaupungin puutaloissa harvinaisia. Lisäksi Saarisen aikana talon ullakkotiloihin tehtiin asuinhuoneistoja keittiöillä ja vesivessoilla. Kattoa korotettiin niin, että huoneen korkeus on korkeimmassa kohtaa ollut jopa 2,7 metriä. Kellarikerrokseen tehtiin pesuhuone ja kellari. Saarinen teki talolle myös julkisivumuutoksia, jossa ullakon huoneisiin lisättiin ikkunat ja ulkolaudoitus uusittiin. Ulkorakennusta hän jatkoi lisäosalla, jolloin rakennuksen itäpäähän tehtiin autotalli ja pesuhuone. Pesuhuoneessa on ollut erillinen pukuhuone ja mahdollisesti sauna. Vuonna 1936 autotallia on laajennettu kolmen auton talliksi ja vuokralaisille on ollut kolme puusuoja ulkorakennuksen päädyssä.

Tontti 16, talo 86

Ajuri Frans Rinne on vuonna 1915 hakenut lupaa rakentaa tontille 16 komean yläosastaan lautavuoratun ja alaosastaan rapatun asuintalon rakentamiseen. Talon piirustukset on laatinut viereisen tontin tapaan Arvi Leikari. Suunnitelmien mukaan rakennus on ollut yläosastaan hirttä ja alaosastaan kiveä. Se on sisältänyt seitsemän asuinhuoneistoa keittiöllä ja neljä huonetta pönttöuunilla rakennuksen kellarikerroksessa. Rinne ei omistanut koko 16 tonttia, vaan tontti on ollut jaettu. Tontin toiselta osalta ei löydy piirustuksia.

Rakennuksen alkuperäinen suunnitelma ei toteutunut koko laajuudessaan, sillä vuonna 1918 on laadittu piirustuksen rakennuksen ”muutoksia” varten. Näiden mukaan rakennusta on jatkettu asuinhuoneiston verran ja taloon on rakennettu eräänlaiset erkkerit. Aikaisemmin suunniteltuja asuinhuoneistoja ei piirroksissa näy, vaan talossa on tuolloin ollut keittiö ja neljä asuinhuonetta. Ilmiö on tuttu vuosisadan vaihteen puukaupungeissa, joissa rakennusta ei välttämättä toteutettu ensimmäisten suunnitelmien mukaan esimerkiksi rahavarojen uupuessa tai taloa rakennettiin useassa eri vaiheessa lisää.

Vuonna 1920 J.E. Wuoristo haki lupaa aidan rakentamista varten, joten Rinne ilmeisesti luopui talon omistajuudesta. Lautarakenteinen aita rakennettiin Kalliokatua vasten. Seuraavaksi omistajuus on siirtynyt maalari F. Kaarnon omistukseen, sillä vuonna 1935 hän on hakenut lupaa rakennuksen muutokselle. Tuolloin taloa on jatkettu pihaan päin, jolloin erkkerit ovat kadonneet. Asuinkerros on sisältänyt kaksi asuinhuoneistoa keittiöillä ja vesikloseteilla. Lisäksi ullakolle tehtiin kaksi yhden asuinhuoneen asuntoa, joissa on ollut jaettu keittiö ja vesivessa. Kellariin rakennettiin pesutupa. Kaarnon jälkeen talon on omistanut assessori Hannes Paarma, jonka myötä talo onkin tunnettu raumalaisten keskuudessa ”Paarman talona”. Paarma ryhtyi kohentamaan tonttia, sillä vuonna 1940 hän on hakenut lupaa lautarakenteisen aidan rakentamiseen. Asuinrakennukselle haettiin muutoslupaa vasta vuonna 1957 Paarman toimesta. Tuolloin asuinkerros on muutettu yhden perheen käyttöön. Talosta löytyi tuolloin keittiön lisäksi kolme asuinhuonetta, joista yksi oli työhuone ja toinen ruokailutila. Näiden lisäksi ullakon asunnon huoneet yhdistettiin yhdeksi asunnoksi.

Vuoden 1985 peruskartassa näkyvät edelleen kaikki tonttien 85 ja 86 rakennukset, mutta ilmakuvista rakennukset häviää 1977-1987 välillä.

Tonttien omistajia

Tontti 85, talo nr. 18

Frans Emil Rinne (Granbäck) 1915

- Syntynyt 11. marraskuuta 1864
- isä oli merimies ja veli Fredrik lähti meren yli amerikkaan
- Meni naimisiin Aleksandra Lovisa Setälän kanssa
- Fransilla ja Aleksandralla oli 12 aikuiseksi elänyttä lasta.
- Asuivat ennen Rauman Monnassa Mutasuon torpassa, muuttivat sieltä Eurajoelle vuonna 1909.
- Ammattina ajuri
- 22.5.1915 uutisoitiin Frans Rinteen ostaneen pakkohuutokaupasta Oskarin Talon 16 610 markalla. Frans oli siis säästeliäs (ajurin ammatti ja 12 lasta), mutta teki rohkeutakin (rahallisia) päätöksiä.

- Talosta tuli heti vuokratalo ja mitä luultavimmin Frans osti talon nimenomaan bisnesmielessä. Vuonna 1916 hän oli laittanut vuokra-ilmoituksen lehteenkin.
- Vuonna 1917 talo 18 tontilla 85 kuitenkin myytiin eteenpäin ja 1920 myös talo 16 tontilla 86 oli myyty. Ehkä vuokraisäntänä toimiminen ei ollutkaan Fransille mieluisaa. Hän kuitenkin kääri kaupoissa isot voitot, sillä esimerkiksi talo 18 ostettiin 42 000 markalla, mikä on 25 390 markkaa enemmän, kuin mitä hän itse talosta maksoi.
- Kuoli 30.12.1938, 71-vuotiaana.

Iisakki Wesa & Iisakki Wera 1917

- Kotoisin Eurajoen linnamaalta, tuskin muuttivat raumalle oston yhteydessä.
- Ostivat kiinteistön 42 000 markalla, mikä on huima summa rahaa. Olivat siis hyvin toimeentulevia.
- Vuonna 1918 on talossa ollut vuokralla ainakin Frans Järvinen, joten talo on edelleen pysynyt vuokratalona. Hän on ollut puualalla päällikköasemassa, vuokrattavat asunnot ovat olleet yksiöitä, joten voidaan ajatella, että alueella on asunut uraansa keskittyviä henkilöitä, ei niinkään perheitä. Nyt vuokraaminen ei tapahtunut enää juurikaan lehti-ilmoituksilla vaan suositusten kautta, kuten paremmalle alueelle sopivaa on.
- Linnamaalle perustettiin koulu vuonna 1912. Jos pariskunnalla on ollut lapsia, he tuskin ovat muuttaneet ostamaansa taloon, vaan ovat pelkästään vuokranneet siitä huoneita ja asuneet itse edelleen Linnamaalla.

Jalmar Topias Paasikivi 1919

- Syntynyt 28.11.1887, tilallisen poika eli varakkaasta perheestä.
- Meni naimisiin Eurajokelaisen Ida Vilhelmiina Kylä-Junnilan kanssa
- Pariskunnalla yhteensä 7 lasta, joista yksi oli Oraksen perustaja Erkki Paasikivi. Vuonna 1919 lapsia vasta pari (Erkki oli 2-vuotias).
- Jalmar muutenkin nuori verrattuna aiempiin omistajiin, vasta 32-vuotias.
- Paasikiven omistajuuden myötä talo hiljenee: Enää ei näy vuokrailmoituksia tai naapureiden valituksia. Paasikivi myös meinasi rakennuttaa taloon poikkipäädyn, mutta mitään ei näytä tapahtuneen. Tuskin se kuitenkaan tyhjillään on ollut.

Talossa on saattanut edelleen olla vuokralaisia, mutta ehkä myös Paasikivet asuivat perheen kasvaessa talossa 18. Viimeisten lasten myötä tontti rakennuksineen myytiin jälleen eteenpäin.

Anton Jussila 1932

- Oli ammatiltaan autoilija, eli ikään kuin aikansa taksikuski ja autonvuokraaja. Ajoi autollaan ihmisiä paikasta toiseen, mutta myös vuokrasi autoaan sitä tarvitseville.
- Suunnitteli tonttien rajalle bensasäiliön. Suunnitelma ei koskaan toteutunut, mutta eteni sentään piirustusten asteelle. Jussila uskoi siis omaan asiaansa ja oli valmis tekemään töitä unelmiensa eteen – joskus ehkä resurssit unohtaen.

Emil Saarinen 1935

- Syntynyt vuonna 1897.
- Raumalaisen Kustaa Saarisen vanhin lapsi
- Mennyt naimisiin 1922 Taimi Virkun kanssa.
- Kaksi lasta: syntyneet vuosina 1923 ja 1927.
- Tontin 85 ja sillä olevan rakennuksen ostettuaan remontoi sen lattiasta kattoon: Siihen rakennettiin vuokrattavia luksushuoneistoja. Huoneistoissa oli omat vesivessat ja keittiöt, kattoa nostettiin ja pihalle rakennettiin autotalli. Remontin jälkeen Saarinen alkoi jälleen vuokrata asuntoja (mitä luultavimmin korkealla hinnalla).
- Emil Saarinen menehtyi vuonna 1973.

Tontti 86, talo nr.16

Frans Rinne 1915

J.E.Wuoristo 1920

- Arvosti omaa rauhaa ja halusi rakentaa aidan kalliokatua vasten.
- Puuseppä

Frans Kaarno (ent. Karlsson) 1935

- Maalari
- Remontoi taloa samoihin aikoihin kuin Emil Saarinen omaansa ja miltei yhtä kunnianhimoisesti. Remontin seurauksena syntyi laadukkaita vuokrahuoneistoja varakkaille vuokralaisille
- Pian remontin valmiiksi saatuaan hän on kuitenkin myynyt tontin ja rakennuksen.

Berdnt Johannes ”Hannes” Paarma 1940

- Syntynyt 31.3.1881
- Ostaessaan tontin toimi assessorina, myöhemmin eteni kihlakunnantuomariksi asti.
- Naimisissa Katri Elisabeth Paarman kanssa, pariskunnalla 5 lasta.
- Varakas mies, joka teki merkittäviä tekoja (oli mm. perustamassa Suomen Kulttuurirahastoa)
- Paarma muutti rakennuksen yhden perheen kodiksi. Talo tunnettiin nimellä Paarman talo.

Lehtileikkeet tontilta

Tontti on mainittu useaan otteeseen vuosien varrella Länsi-Suomessa. Suurin osa lehdissä olevista ilmoituksista ovat koskeneet vuokrattavia huoneita ja huoneistoja, sekä alueella myytyjä tontteja. Mukana on ollut kuitenkin myös muitakin ilmoituksia. Lehtileikkeistä selviää, että huoneistojen vuokraajat ovat vaihdelleet melko paljon. Lehdessä on ollut erityisen paljon tietoa myydyistä rakennuksista ja tonteista. Vuoden 1917 helmikuussa Rinne puolisoineen on myynyt Kalliokatu 18:sta 42 000 markalla. Uudet omistajat olivat kotoisin Eurajoen Linnanmaan kylästä. Kaupan välitti Länsi-Suomen asianajo- ja liiketoimisto. Toukokuussa 1915 taas uutisoitiin pakkohuutokaupassa myydystä Oskari Koivun talosta uudessa kaupunginosassa. Korkeimmalla tarjouksella; 16 610 markalla, talon lunasti itselleen ajuri Frans Rinne.

Alueella on harjoitettu myös liiketoimintaa, mikä käy ilmi parista lehtileikkeestä. Kalliokatu 16:sa on 30.1.1915 pidetty Turun Hevosvakuutusyhtiön vuosimaksun keräämistilaisuus. Talossa on tällöin asunut henkilö nimeltä Juho Aaltonen. Samanlainen ilmoitus on ollut lehdessä myös 20.2.1915. Kalliokatu 16:ssa asuva Frans Rinne taas on vuoden 1918 tammikuussa halunnut ostaa metsää ja valmiita halkoja sopivan matkan päästä. Tuolloin hän on ilmeisesti toiminut Turun Teollisuuden harjoittajain Halkokonttorin päällikkönä Rauman piirissä.

Kalliokadulla on yhden lehtileikkeen mukaan asunut melko rauhattomia liikemiehiä vuonna 1915. Heidän yöllinen metelöintinsä on aiheuttanut naapureille päänsärkyä ja vaikeuksia nukkua. Leikkeen mukaan naapurit eivät aio enää jatkossa sietää samanlaista metelöintiä ja ehdottavat parhaan vaihtoehdon tässä tapauksessa olevan heidän poistaminen. Tämä olisi paras keino, jotta herrat säilyttäisivät maineensa vielä jatkossakin ja estää nimensä tulehden julkisuuteen.

Lehtileikkeissä kerrotaan myös Kalliokadun valmistumisprosessista. Länsi-Suomen 14.10.1915 numerossa kadun kerrotaan olevan jo lähes kokonaan valmis. Ainoastaan jalkakäytävän viimeinen osuus on enää viimeistelyn alla. Muutama vuosi myöhemmin 19.1.1918 lehdessä kerrotaan Kalliokadun avaamisen hyväksymisestä, jota asemakaavakomitea ja valmistuvaliokunta ovat puoltaneet.

Kalliokadun muistitiedosta ja sen keruusta

Miten kerättiin?

Raumalla sijaitsevan Kalliokadun 85-86 tonttien menneestä elämästä tietoa lähdettiin hakemaan muistitiedon kautta. Tätä toteutettiin yhdeksän henkilön eläkeläisryhmän jutustelua kuuntelemalla sekä haastatteleamalla nyt jo eläkkeellä olevaa postinjakajaa.

Millaista muistitietoa saatiin?

Kalliokadun rakennukset ovat rakennettu 1900-luvun alussa, sen historia on siis suhteellisen lyhyt. Tontilla olleet puutalot on suunnitellut Arvin Leikari, väriltään

niiden muistettiin olleen vaaleita. Varmaa tietoa ei ole siitä milloin rakennukset on purettu. Suuntaa antavat purkuvuodet kuitenkin sijoittuvat 1970-80-luvuille. Eräs henkilö muisteli, että rakennuksia olisi vielä ollut vuonna 1979, jonka jälkeen niitä on lähdetty purkamaan.

Ennen rakennusten purkamista Kalliokadun menneisyys on vaikuttanut olleen rauhallinen ja tavallinen, ainakin entisen postinjakajan kertomien mukaan. Samaiselle henkilölle mieleen tontilta on jäänyt Penttilän ja Paarman taloksi kutsutut rakennukset. Penttilän taloksi kutsutussa rakennuksessa muistettiin olleen useita vuokralaisia, asuntoja muistettiin olleen neljä tai viisi. Paarman talosta osattiin kertoa se, että siellä asusti vain Paarmat itse.

Tontin alueelle on 1950-luvun muutospiirustuksissa tehty tilaa kolmen auton autotallille. Tontilla muisteltiin olleen pienen kuorma-auton paikka, jolla Penttilän talossa asuva mies on ajellut kaupungilla. Tontin ympäristöä on myös luultavimmin värittäneet lastenleikit, Penttilän talossa muistettiin nimittäin olleen lapsiperheitä.

Muistellessa Kallionkatua esiin nousi muutamia tarinoita. Yksi tarinoista kertoi, että tontit olisi testamentattu kaupungille virkistyskäyttöön. Kuitenkin näiden omistajien kuollessa arkistoista ei löytynytäkään koko testamenttia, joten virkistyskäyttöön tontin resursseja ei päästy hyödyntämään. Muuan tarina myös kertoi Paarman talossa asuneen Jouko Paarman joutuneen kiusalliseen tilanteeseen Länsi-Suomen lehteen sattuneen painovirheen vuoksi. Jouko Paarman nimi oli ilmoituksessa muuttanut muotoaan *Juoko* Paarmaksi.

Miten kerättiin:

Lisäksi 17.4.2019 järjestetyn yleisöopastuksen aikana jakoivat tonteilla sijainneisiin rakennuksiin ja tonttien elämänmenoon liittyviä muistojaan.

Millaista muistitietoa saatiin:

Paarman talon yläkerrassa oli tilavahko vuokrahuoneisto jossa Paarman aikaan asui merikapteeni Jarkamon perhe todennäköisesti 1960-luvulla.

Penttilän talossa oli useita vuokrahuoneistoja. Yhdessä niistä asui 1970-luvun puolivälissä Sirpa Jaurian isoäiti. Sirpa Jauria muistelee huoneiston olleen valoisa ja tilavan tuntuinen. Talossa ei ollut sauna, mutta läheisessä Siltasaunassa saattoi tuohon aikaan käydä kylpemässä. Huoneistoja on ollut 8 tai 9. Talon Kalliokadun puoleisella sivulla oli pensasaidan ympäröimä alue jolla oli pihakeinu. Muuten piha oli kokonaaan talouspihana. Aidan jäänteet ja keinun paikka ovat edelleen jäljellä.

Aikaisempina vuosikymmeniä Penttilän talon ulkorakennuksessa oli Satakunnan Liikenteen autotalli johon mahtui 3 linja-autoa. Niillä ajettiin muun muassa Rauma-Hinnerjoki -linjaa. Tontin takalaidalla olleeseen autotalliin ajettiin Kalliokadun puolelta pihaan johtavaa mäkeä pitkin ylös. Autonkuljettajan piti jättää auto kadun varteen ja käydä ensin avaamassa tallin ovet että auton saattoi ajaa pysähtymättä talliin saakka. Linja-auton ovet jäivät siksi aikaa auki. Lähes poikkeuksetta auto oli täynnä kulmakunnan lapsia kun autonkuljettaja palasi kuljettajan paikalle. Näin lapset saivat suureksi ilokseen ilmaisen autokyydin kadulta pihaan.

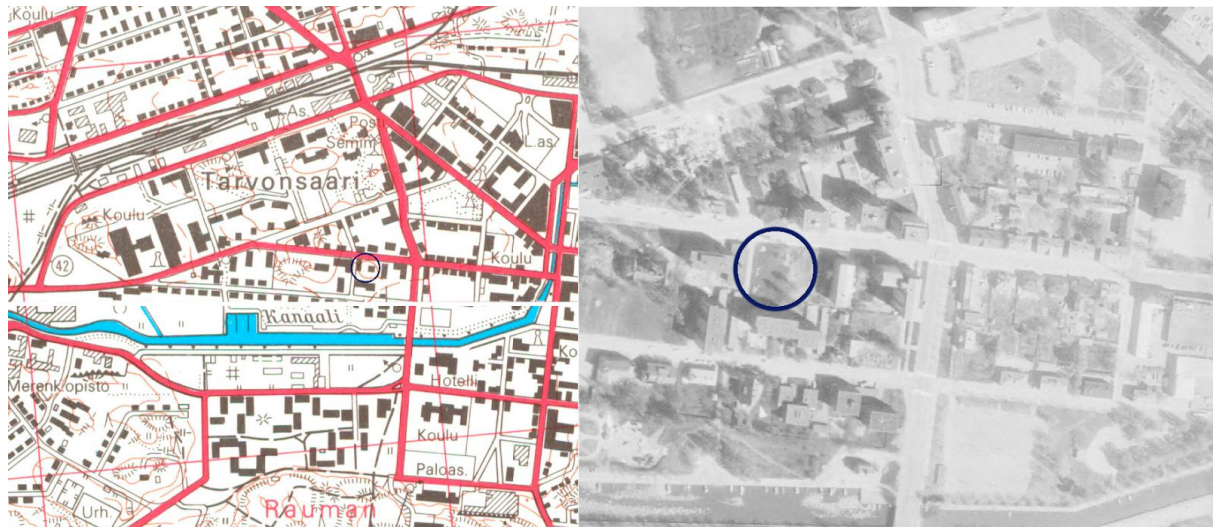
Kartta tietoa keskustelupuisto alueelta

Vuoden 1940 ja vuoden 2016 ilmakuvat. Näistä ilmakuvista on mahdollista nähdä kuinka paljon alue on muuttunut vuosien kuluessa.

Vuoden 2016 ilmakuva, jossa vuoden 1940 rakennukset punaisella. Tämä kartan avulla pystyy hyvin visualisoimaan missä vanhat rakennukset ovat olleet.

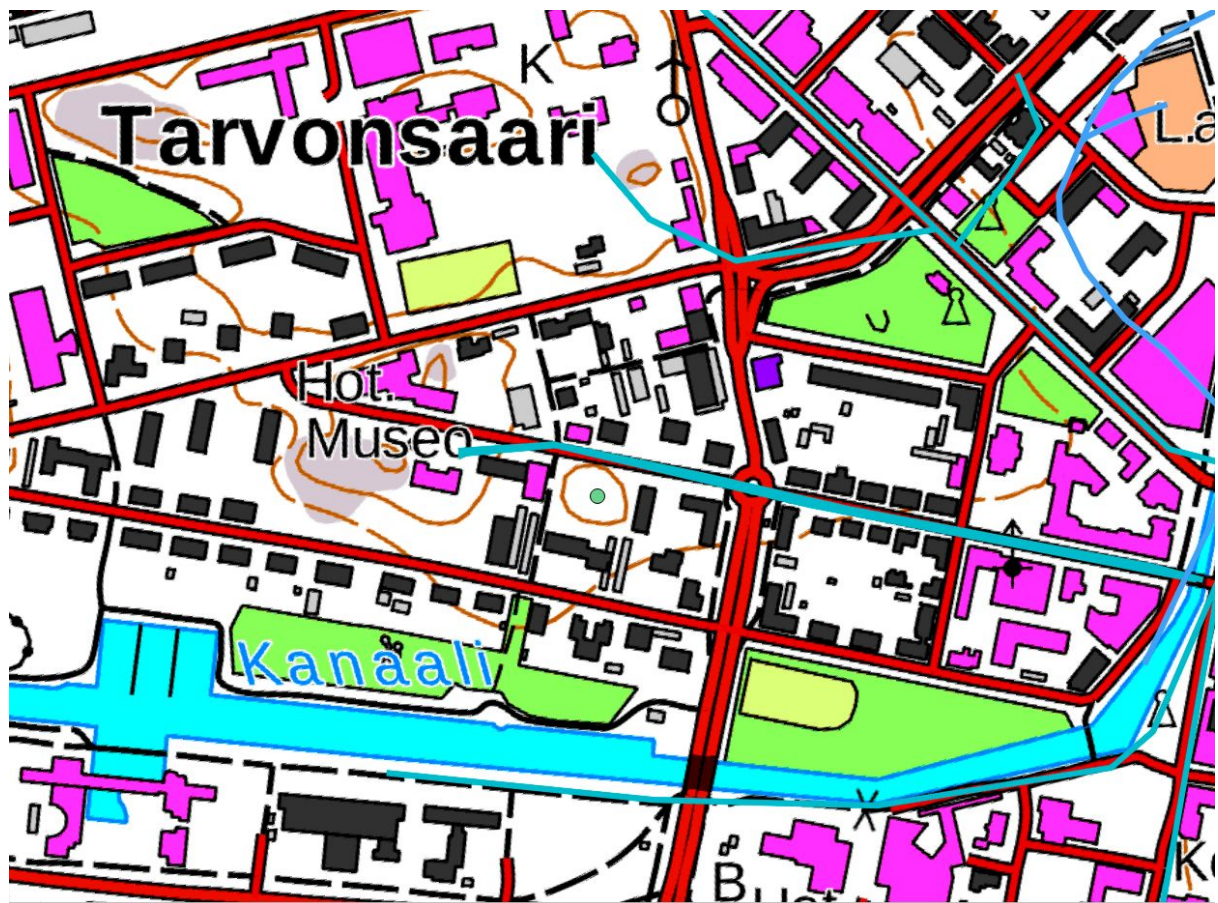
Kartalla 1985 Rakennukset ovat yhä tontilla, mutta ilmakuvassa 1987 rakennukset ovat hävinneet.

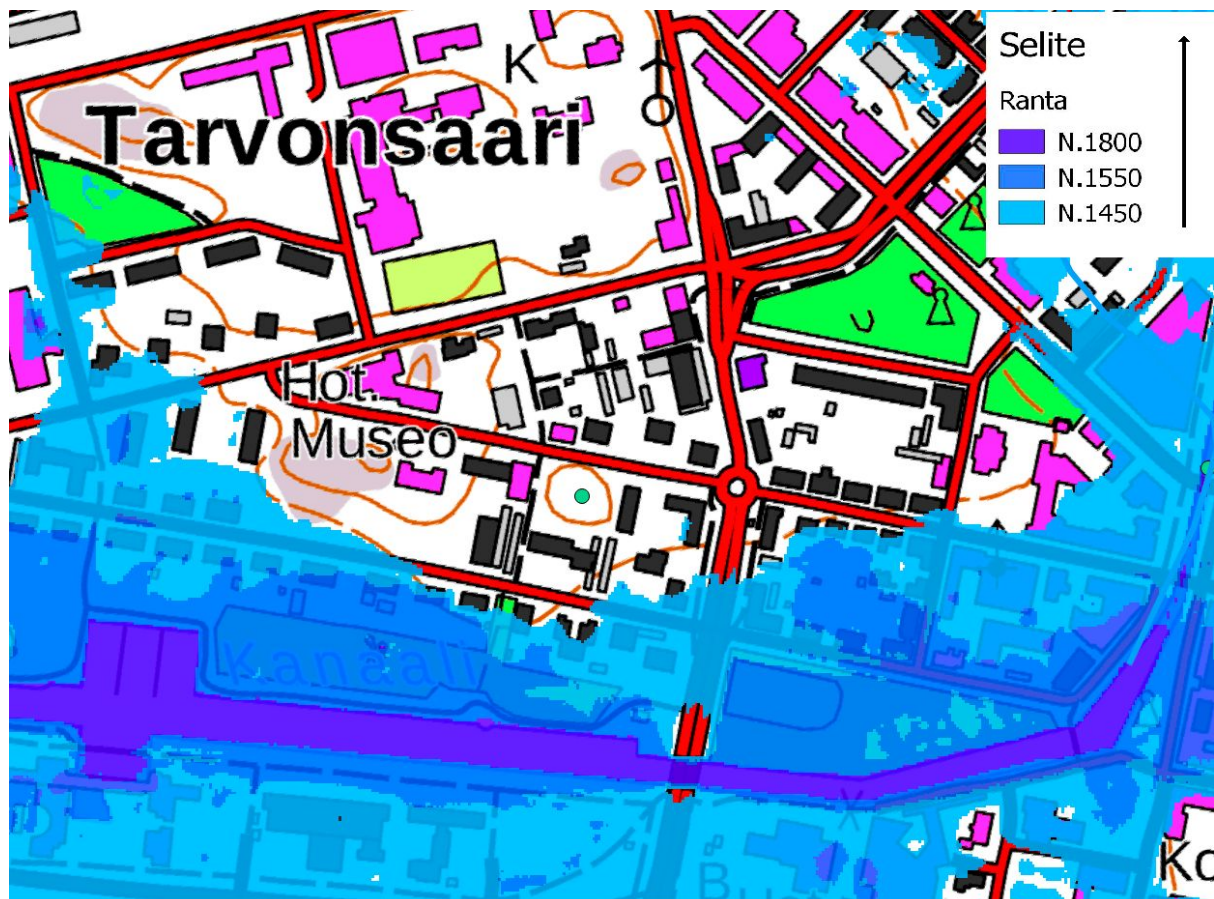
Kuva on otettu noin 1965. Kuvaan merkitty keskustelualue.

Tontin paikka 1903 kartalla.

1903 vuonna olevat tiet nykykartalla sinisenä.

Maankohoamisesta johtuva rannan siirtyminen kartalla.

Kasvio Kalliokadun tonteille:

https://www.canva.com/design/DADU2f0cApY/xRyzRKWbkxNtAGWYppLWxw/view?utm_content=DADU2f0cApY&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=sharebutton